

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้บุคคลและสังคมปรับตัวตามไม่ทัน และก่อให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ (วันชัย, 2539) สังคมไทยจึงจำเป็นต้องมีพลเมืองที่มีคุณภาพและศักยภาพที่เหมาะสม ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดทิศทางการศึกษาที่พึงปรารถนาในอนาคต รัฐบาลจึงมีแนวนโยบายสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมในทุกด้าน เริ่มตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่กำหนดไว้ใน หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 กล่าวว่า “การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และ บูรณาการ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา...” รวมถึงมาตรา 24 (4) กล่าวว่า “ให้จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) สำนักงานการอุดมศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ภายในประเทศไว้ 5 ประการ ได้แก่ ความรู้ ทักษะทางความคิด ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร และการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดที่จะใช้ประเมินในการประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. (อ้างในรายงานการวิจัยเรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546; สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2548) สถาบันการศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการเตรียมและพัฒนาคนออกสู่สังคมจึงต้องรับภาระหน้าที่นี้อย่างเต็มที่ นั่นคือระบบการศึกษาของไทยจะต้องได้รับการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และเพิ่มศักยภาพให้มากขึ้น เพื่อทำหน้าที่สร้างและพัฒนาคนไทยทั้งหมด ให้มีคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของการเป็นคนดีและคนเก่งในเวลาเดียวกัน กล่าวคือ เป็นผู้มีความสุข พลานามัยดี ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นผู้มีความสามารถในการคิด เป็นผู้ใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ เป็นผู้มีความสามารถเชิงวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละอดทน ร่วมมือกับผู้อื่นได้ ทั้งนี้เพื่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต มีความสามารถตลอดจนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งการปรับตัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง และสิ่งท้าทายที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

วิถีทางที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรม ผ่านทางกิจกรรมการเรียนการสอน ในการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดตัวแปรอิสระ และสมมติฐานในการพัฒนาพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของนักศึกษาสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ซึ่งกล่าวถึงพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง และลักษณะทางพุทธศาสนารวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาเพื่อให้มีศักยภาพและคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของสังคมนั้น จึงกระทำด้วยการหาสาเหตุที่ส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวโดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของนักศึกษา โดยเน้นเรื่องพฤติกรรมในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ อันเป็นพฤติกรรมที่จะแสดงถึงการเป็นคนดีและคนเก่งต่อไปในอนาคต

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของนักศึกษาว่ามีปัจจัยทั้งทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านจิตใจใดบ้างที่มีผลต่อการปฏิบัติงานที่ดีของนักศึกษาและเมื่อทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องแล้วจะได้ทำการพัฒนาลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และอิทธิบาท 4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่ออำนาจภายในตน กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของนักศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
2. สร้างและพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่ออำนาจภายในตน สำหรับนักศึกษาสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
3. เพื่อประเมินผลการใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่ออำนาจภายในตน ว่านักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมในแต่ละกลุ่ม มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจภายในตน และพฤติกรรมการปฏิบัติงาน แตกต่างจากก่อนรับการอบรมหรือไม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่ออำนาจภายในตน สำหรับนักศึกษาสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ในการนำไปสู่พฤติกรรมการปฏิบัติงานที่เหมาะสมของนักศึกษาต่อไป ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม ของ ดวงเดือน (2543) เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตใจในกลุ่มจิตลักษณะเดิมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการทำงาน ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม เป็นทฤษฎีที่แสดงถึงสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี และพฤติกรรมของคนเก่ง ทฤษฎีนี้สร้างจากผลการวิจัยที่เปรียบเทียบลักษณะทางจิตใจ ของผู้ที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่งในปริมาณที่แตกต่างกัน ทั้ง ๆ ที่ผู้กระทำเหล่านี้ อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน โดยการศึกษาวิจัยคนไทยอายุ 6 ถึง 60 ปี จำนวน 5,000 คน ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยในประเทศไทยหลายสิบเรื่องภายในระยะ 25 ปีมานี้ และได้เสนอจิตลักษณะพื้นฐานโดยทั่วไปของคนไทยที่สำคัญ ซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรมคนดีและคนเก่ง ออกเป็น 2 กลุ่ม สาเหตุกลุ่มแรก ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ คือ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน และเจตคติ คุณธรรมและค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม หรือสถานการณ์นั้น ส่วนสาเหตุกลุ่มที่สองประกอบด้วยลักษณะพื้นฐานทางจิตของบุคคล 3 ประการ คือ สติปัญญาหรือความเฉลียวฉลาด สุขภาพจิต และการมีประสบการณ์ทางสังคม